

HoGent Doen!

PERSDOSSIER
Gent, 13 maart 2014

's Werelds grootste drugsonderzoek: de Belgische resultaten

In november 2013 lanceerde de Global Drug Survey zijn jaarlijkse drugsonderzoek en dat was dit jaar groter dan ooit. Ook de HoGent (vakgroep Orthopedagogie, dr. Tina Van Havere) en de UGent (vakgroep Orthopedagogiek, prof. Wouter Vanderplasschen) sprongen op de kar om België te laten deelnemen. Via de Global Drug Survey kunnen onderzoekers een breder en diepgaander beeld krijgen van het druggebruik en de gebruikers in België.

Dr. Tina Van Havere, onderzoeker aan de faculteit Mens en Welzijn van de HoGent, bouwde al heel wat ervaring op met drugsonderzoek: "Onderzoek naar trends in druggebruik is uiterst waardevol vanuit preventieoogpunt. Dankzij dergelijk onderzoek kunnen dokters en preventiewerkers sneller reageren. Het is dus een unieke kans dat we konden deelnemen aan GDS 2014."

Mediapartners van over de hele wereld stonden mee in voor de verspreiding van de online vragenlijst. In België hebben zowel Studio Brussel als De Morgen hun schouders mee onder het project gezet. In totaal werden er bijna 80.000 respondenten bevraagd, onder wie ongeveer 2700 Belgen.

Global Drug Survey en zijn partners geven hierbij geen waardeoordeel, alleen feiten. De organisatie onderschrijft dat druggebruik een persoon niet definieert. Dr. Tina Van Havere: "Uit onderzoek merken we dat druggebruikers vaak bewust omgaan met hun druggebruik en dat ze drugs gebruiken als een deel van hun levensstijl naast andere activiteiten. We merken ook heel wat solidariteit tussen gebruikers (informatie delen, helpen als het fout gaat), wat problemen voorkomt. Net zoals elke burger willen ook druggebruikers een geïnformeerde keuze maken om zichzelf, hun vrienden en hun community veilig te houden."

27-jarige clubber die (illegale) drugs gebruikt

Een online vragenlijst die polst naar het druggebruik, trekt automatisch druggebruikers aan. De bevraagde groep is dan ook geen representatieve steekproef van de Belgische populatie, maar geeft ons een uniek inzicht in (de patronen van) het druggebruik.

In totaal namen 2670 Belgen deel aan de online survey, onder wie twee derde mannen (66,5%). De gemiddelde leeftijdsgroep is ongeveer 27 jaar met meer dan de helft van de respondenten in de leeftijdscategorie 20 tot 30 jaar. Ongeveer twee derde gaat regelmatig uit om voornamelijk vrienden te ontmoeten. In het laatste jaar heeft 66,3% minstens één illegale drug gebruikt. Iets meer dan de helft gebruikte in de laatste maand minstens één illegale drug.

De survey polst ook naar de tevredenheid van de respondenten over hun eigen leven. Hieruit blijkt dat de respondenten vrij gelukkig zijn en dat het al dan niet drugs gebruiken geen invloed heeft op de tevredenheid. Drugs gebruiken is slechts één van de keuzes die mensen maken en het bepaalt niet hun volledige identiteit.

HoGent Doen!

Alcohol

Niet onverwacht is alcohol de meeste gebruikte drug. Bijna iedereen heeft alcohol gedronken in het laatste jaar. Maar niet voor iedereen blijkt dat zonder problemen te zijn. Volgens de AUDIT-schaal, een meetinstrument van de WHO, vertoont meer dan de helft van de alcoholdrinkers matige tot zeer ernstige indicaties voor problematisch gebruik. Bijna 200 respondenten scoren zelfs in de hoogste categorie, waarbij aangeraden wordt om naar een specialist door te verwijzen en eventueel een behandeling op te starten.

Hoewel alcohol drinken zeer ingeburgerd en normaal is in onze maatschappij, is er toch een onrustbarende groep van drinkers. Wanneer we deze laatste groep laten kijken naar hun gebruik, dan erkent minder dan de helft dat hun drinken mogelijk hoog of extreme gezondheidsrisico's inhoudt. Eén op vijf van deze groep vindt zelfs dat zijn alcoholgebruik gemiddeld of minder dan gemiddeld is in vergelijking met anderen. Van de groep drinkers met een hoog risico denkt 70% dat zijn drinkgedrag weinig tot geen risico inhield.

Van de respondenten zochten er 34 medische hulp naar aanleiding van hun drinkgedrag en werd meer dan de helft gehospitaliseerd. Als we kijken naar de hele groep van legale en illegale druggebruikers, dan zien we dat alcohol het vaakst wordt genoteerd als reden om medische hulp te zoeken. Na deze ervaring merken we dat de meeste respondenten hun gedrag wijzigen (niet per se minderen).

Van alle alcoholdrinkers zou één op vier wel liever minder willen drinken. Wanneer we polsen naar de drugs die hun vrienden gebruiken en waar ze zich het meest zorgen om maken, dan gaat het in meer dan 20% van de antwoorden over alcohol.

Cannabis

Van de respondenten heeft 41,8% cannabis gebruikt in het laatste jaar, van wie de helft meer dan 50 keer. De meest gebruikte vormen van cannabis zijn wiet en hasj. Om even de vergelijken te maken met andere Belgische cijfers, vermelden we enkele resultaten uit recent Vlaams onderzoek. Het laatste uitgaansonderzoek van VAD toonde 32,4% cannabisgebruikers in een niet-representatieve uitgaanderspopulatie. In hogere sferen, een onderzoek naar het middelengebruik van studenten, toont ons dat 22,9% van de studenten in het laatste jaar cannabis gebruikt heeft. In het secundair onderwijs is dat 11% (representatief). Deze cijfers bevestigen dat GDS2014 voornamelijk een gebruikende doelgroep heeft aangetrokken.

De meeste gebruikers kopen hun cannabis bij een dealer, een derde in een coffeeshop en een vijfde kweekt zijn cannabis zelf. Cannabis wordt bijna altijd gerookt in een joint. Drie vierde rookt cannabis alleen recreationeel. Eén op vijf gebruikt het soms recreationeel en soms om medische redenen. Op de vraag aan de cannabisgebruikers of zij liever wat minder zouden gebruiken, antwoordt bijna 30% positief en een deel hierbij wil graag hulp ontvangen. Cannabis komt ook als tweede drug naar boven wanneer gepolst wordt naar het druggebruik van vrienden waar ze zich zorgen over maken, al ligt het nauw bij cocaïne. Uit internationaal onderzoek weten we dat ongeveer één op tien 'afhankelijk' is van cannabis.

GDS2014 was ook geïnteresseerd in de schadebeperkende maatregelen die gebruikers nemen. De meest gebruikte maatregel die er met kop en schouder bovenuit steekt is het niet gebruiken van cannabis gedurende de dag. Nochtans vinden de cannabisgebruikers het belangrijker om niet met de auto of met de fiets te rijden, wat slechts door de helft van de gebruikers gehanteerd wordt als maatregel. Een ander vaak aangehaalde maatregel is het introduceren van 3 à 4 cannabisvrije weken.

Eén op vier van de cannabisgebruikers rapporteerde dat de politie cannabis bij hen had gevonden. Meestal ging het om beperkte hoeveelheden en kregen ze een berisping zonder formele actie.

HoGent Doen!

Club drugs

België scoort wat betreft de andere illegale drugs vrij 'klassiek'. Het zijn voornamelijk de bekende club drugs die in het laatste jaar gebruikt worden: MDMA (of XTC) (23,6%), cocaïne (19,9%), speed (8,2%) en in mindere mate ketamine (6,5%) en GHB (2%). Uit ander onderzoek naar de uitgaanspopulatie in Vlaanderen bleek dat XTC aan het dalen was over de jaren heen (2003-2009), maar in 2012 en 2013 zien we opnieuw een stijging. Hoewel nog steeds beperkt gebruikt, is ketamine een drug die best gemonitord wordt. Uit het uitgaansonderzoek in Vlaanderen bleek in 2003 dat slechts 0,9% van de respondenten deze drug gebruikte in het laatste jaar, terwijl dat in 2012 gestegen is tot 3,8%. Dat het gebruik van ketamine schade kan opleveren aan de nieren en de blaas, blijkt nog niet zo gekend te zijn.

XTC-gebruikers blijken heel wat schadebeperkende maatregelen te nemen om de problemen door hun gebruik te verminderen. De populairste maatregelen zijn 'vrienden in het oog houden', een vaste dealer gebruiken en voldoende water drinken. Een zelftestkit zodat je de inhoud van je pil kan testen wordt als belangrijkste maatregel naar voren geschoven, samen met voldoende drinken.

Het gebruik van andere drugs die vallen onder de 'research chemicals' en 'legal highs' blijven beperkt. 96 respondenten kochten legal highs in het laatste jaar. We verwachten dat dit minder is dan in andere landen.

Het kopen van drugs via het internet is in België niet echt abnormaal hoog. Maar het is wel opvallend dat dit de laatste jaren enorm gestegen is. Opnieuw een trend om in het oog te houden.

Medicatie op voorschrift

De resultaten concluderen dat er een aanzienlijke groep van de respondenten medicatie op voorschrift gebruikte in het laatste jaar. Hoewel het meestal om de bedoelde redenen gebruikt wordt, wordt er soms ook aangegeven dat deze medicatie gebruikt wordt om zich high te voelen. Ook hier moet in het oog gehouden worden dat mensen geen afhankelijkheid ontwikkelen van legaal voorgeschreven medicatie.

Beleid

Bij een wijziging in het beleid van bestaande drugs, zien we in de resultaten dat laatstejaarsgebruikers van illegale drugs en niet-gebruikers bijna geen ander gedrag zouden vertonen (puur hypothetisch natuurlijk). We zien echter wel dat de druggebruikers wel sneller geneigd zouden zijn om hulp te zoeken en open te zijn over hun gebruik. Als er een nieuwe legale drugs op de markt zou komen, dan zien we wel een verschil in het gebruik: de groep van niet-gebruikers zou het eerder niet proberen, terwijl de gebruikers een toename in hun gebruik zou verwachten.

Aan de slag met online zelftesten en zelfhulpmodules op de DrugLijnsite

Op de DrugLijnsite kunnen volwassen gebruikers in het onderdeel 'Aan de slag' kosteloos en anoniem:

- testen hoeveel ze weten over alcohol, cannabis, cocaïne, XTC en gokken;
- testen hoe riskant hun gebruik van alcohol, cannabis, cocaïne, slaap- en kalmeermiddelen, speed en XTC is en hun surf- en gokgedrag in kaart brengen;
- een online zelfhulpprogramma (duur: vier tot zes weken) volgen voor cannabis of cocaïne; de gebruiker bepaalt zelf het doel (minderen, stoppen, hoeveel en hoe snel minder,....), krijgt oefeningen en kan continu zijn vooruitgang checken.

De testen en zelfhulpmodules zijn ontworpen op maat van volwassen gebruikers (achttien plus). Ondertussen zijn er ook drie zelftests ontwikkeld voor jongeren onder de 18 jaar: alcohol, cannabis en gamen.

HoGent Doen!

In het Engels kan je ook terecht op <http://www.drinksmeter.com/> voor anonieme en gepersonaliseerde tests.

<http://www.globaldrugsurvey.com/GDS2014/>

Bijlage

Evolutie in druggebruik in het uitgaansonderzoek van VAD en doctoraatstudie Van Havere (geen representatieve sample).

Bron: Rosiers et al., 2013

<http://www.vad.be/media/474471/vad%20uitgaansonderzoek%20rapport%202012.pdf>

	2003	2005	2007	2009	2012
Alcohol	94	89,5	91,5	91,8	89,9
Cannabis	47,8	38,4	44,4	40,6	32,4
Xtc	18,6	15,8	19,1	10,3	16,8
Cocaïne	11,3	12,3	17,1	12,5	13,6
Speed	9,6	7	10	5,6	8,1
Ketamine	0,9	1,7	3,3	1	3,8
GHB	1,9	1,7	5,3	2,3	3,2